

Muzikale medailles

Georges Aglane (1912-1994)

Tentoonstelling Numismatica Herentals

9 september 2018

Inleiding

Enkele jaren geleden kocht ik op een ruilbeurs een kleine, aantrekkelijke medaille, aangemunt in 1984 door de firma Mauquoy-Tramaux naar aanleiding van een koninklijk bezoek aan de stad Nijvel. Deze medaille wekte mijn interesse in het werk van de kunstenaar Aglane de Nivelles, de graveur van deze kleine medaille.

Georges Ghislain Aglane werd geboren op 17 maart 1912 in Nijvel. Hij overleed trouwens in zijn geboortestad op 14 juni 1994. Vanaf zijn elfde jaar volgde hij lessen aan de academie te Nijvel, later ook te Namen en te Brussel.

Aanvankelijk legde hij zich toe op de schilderkunst. Het was pas in 1957 dat hij de smaak voor het graveren van medailles te pakken kreeg. Met zijn "Hulde aan Mozart" kreeg hij de eerste prijs van de Koninklijke Academie van België.

Vanaf 1969 zal hij met de regelmaat van één of twee medailles per jaar, medailles ontwerpen.

Heel wat personages worden in vooraanzicht afgebeeld, een kunde die weinige artiesten gegeven is... Ook de anatomie van mens en dier, alsmede het architecturale van de gebouwen op zijn medailles getuigen van groot vakmanschap.

Opmerkelijk bij dit alles is het beperkte slagaantal van de medailles, die niet in opdracht werden geslagen. Dit was een bewuste keuze en een statement tegen de commercialisering. Heel wat van zijn werken hebben een band met de stad Nijvel of met haar patroonheilige de Heilige Gertrudis. Ook muziek was een bron van inspiratie.

Vandaag stel ik enkele meesterwerken van Aglane tentoon, die met muziek verband houden.

Sommige medailles zijn zo zeldzaam dat je ze waarschijnlijk vandaag hier voor de eerste maal te zien krijgt. Nochtans zijn ze binnen een relatief korte tijdspanne en met een beperkt budget verzameld. Zo zie je maar... Wie doelbewust en gericht ruilbeurzen bezoekt, kan een waardevolle en kwaliteitsvolle verzameling samenstellen...

Zelfportret AGLANE DE NIVELLES

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1969)

Dit is de geslagen versie van de in 1956 gegoten medaille. Deze gegoten medaille behaalde de eerste prijs in de wedstrijd uitgeschreven door de Koninklijke Academie van België voor het ontwerpen van een medaille ter herdenking van de 200ste verjaardag van de geboorte van Mozart.

Beschrijving:

Voorzijde: naar links gekeerde beeldenaar van Wolfgang A. Mozart met rondom, de tekst W.A.MOZART / 1756-1791

Getekend onderaan, verzonken: AGLANE

Keerzijde: tussen de bladeren zit een vogel met in zijn bek een regenworm in de vorm van een solseutel; links, een vogeljong dat zijn kopje met open bek uit het nest steekt en rechts, een dubbele muzieknoot; rondom, de tekst, • 200ME ANNIVERSAIRE DE LA NAISSANCE DE MOZART • 1756 • 1956 en links aan de binnenrand verzonken, de tekst 1^E PRIX ACADEMIE DE BELGIQUE

Technische kenmerken

Gewicht: 131 g

Dikte: 5 mm

Diameter: 60 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak (incl. enkele vergulde exemplaren)

Slagaantallen

1969: 20 1983: 2 1993: 5

Onderwerp

Wolfgang Amadeus Mozart (eigenlijk *Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart*) werd geboren in Salzburg op 27 januari 1756 en overleed in Wenen op 5 december 1791; hij was een componist, pianist, violist en dirigent.

Mozart was een wonderkind, dat op uitzonderlijk jonge leeftijd een aantal instrumenten uitstekend bespeelde en kwalitatief hoogstaand werk componeerde. Mozart wordt naast Johan Sebastian Bach en Ludwig van Beethoven gerekend tot de componisten die binnen een traditie nieuwe muzikale concepten bedachten en die diepgaande invloed uitoefenden op alle na hen komende componisten.

Mozarts werk rekent men tot de muziek van de klassieke periode. Samen met Joseph Haydn en Ludwig van Beethoven vormt hij, muziekhistorisch gezien, de Eerste Weense School.

Bibliografie

KMB 820/227

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 5.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in : *The Medal*, n° 15, 1989, p.43, n° 5.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, Société archéologique de Namur, 2016, n° 6, p. 40/41.

JOHANNES TINCTORIS (1973)

Aglane graveerde deze medaille met de beeldenaar van zijn stadsgenoot Johannes Tinctoris in 1971.

Beschrijving:

Voorzijde: de driekwart naar links gekeerde beeldenaar van Johannes Tinctoris die met zijn rechterhand zijn hoofd ondersteunt. Links langs de rand, het inschrift: J. TINCTORIS

Getekend onderaan: AGLANE.

Keerzijde: twee grote oren die verbonden zijn met een lier waarop kleine en grote stippen te zien zijn, omringd door, bovenaan, LEGISLATEUR DU CONTRE • POINT en onderaan, NIVELLES 1435 • NAPLES 1511

Getekend onderaan: 19 AGLANE 71

Aglane realiseerde deze medaille in 1971 maar ze werd pas in 1973 geslagen.

Technische kenmerken

Gewicht: 250 g

Dikte: 9 mm

Diameter: 70 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver

Slagaantallen

1973: 15 (waarvan 1 zilveren exemplaar – Ag 950) 1977: 6 (waarvan 1 zilveren exemplaar – Ag 925)

Onderwerp

Johannes Tinctoris (ook: *Johannes de Vaerwere*) werd geboren in Eigenbrakel omstreeks 1435 en overleed in Napels in 1511. Hij was een Zuid-Nederlands componist en muziektheoreticus. Hoewel relatief onbekend, is Tinctoris een belangrijke figuur voor de polyfonie omdat hij de regels van het contrapunt heeft vorm gegeven. De laatste jaren van zijn leven was hij in dienst van het hof van Ferdinand II van Aragon in Napels.

Bibliografie

KMB 820/273

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 9.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in : *The Medal*, n° 15, 1989, p.43, n° 9.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, Société archéologique de Namur, 2016, n° 11, p. 54/57.

JOHANNES OCKEGHEM (1974)

Na Mozart, Beethoven en Tintoris was dit reeds de vierde medaille van Aglane met een componist als thema.

Beschrijving:

Voorzijde: driekwart naar links gekeerde beeldenaar van Johannes Ockeghem, met rechts van hem een engel die op een orgel speelt; onderaan, ★ JOHANNES ★ / OCKEGHEM

Getekend rechts: AGLANE 72

Keerzijde: afbeelding van een menselijk geraamte die zijn hart offert aan de H. Drievuldigheid, waarbij zijn armen gesteund worden door een notenbalk en de tekst MOTET : UT HEREMITA SOLUS, met rondom, zingende engelenhoofden en het inschrift OCKEGEM 1430 + TOURS 1496

Getekend rechts: AGLANE 72

Technische kenmerken

Gewicht: 265 g

Dikte: 8 mm

Diameter: 80 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver

Slagaantallen

1974: 11 (2 zilveren exemplaren) 1976: 6 1980: 1 zilveren exemplaar) 1985: 5

Onderwerp

Johannes Ockeghem werd geboren in St. Ghislain (nabij Mons) omstreeks 1420 en stierf in Tours op 6 februari 1497. Na een periode als zanger in Antwerpen (1443 - 1444) trok hij naar Frankrijk waar hij kapelmeester werd aan het hof van verschillende Franse koningen. Hij componeerde missen, motetten en chansons waarin zijn beheersing van de canon tot uiting komen.

Bibliografie

KMB 820/280

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 10.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in : *The Medal*, n° 15, 1989, p.43, n° 10.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, Société archéologique de Namur, 2016, n° 14, p. 64/65.

ANTONIO VIVALDI (1981)

Aglane graveerde deze medaille in 1978 naar aanleiding van de 300ste verjaardag van de geboorte van Antonio Vivaldi. De medaille werd echter pas in 1981 geslagen.

Beschrijving:

Voorzijde: het bovenlichaam van Antonio Vivaldi in vooraanzicht met een viool in de linkerhand en met in de rechterhand een ganzenveer een partituur schrijvend; in het bovengedeelte, de tekst ANTONIO VIVALDI 1678 - 1741 en langs weerszijde van zijn hoofd, ANNO / 1978

Getekend rechts: AGLANE DE NIVELLES

Keerzijde: afbeelding van vier naakte vrouwen draaiend rond de aarde (uitbeelding van de Vier Seizoenen: de vier vrouwen zijn elk in een seizoenfase van hun leven), met onderaan de tekst LES QUATRE SAISONS

Getekend rechts, langs de rand: AGLANE 78

Technische kenmerken

Gewicht: 249 g Dikte: 8,4 mm Diameter: 75 mm Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver (Ag 925)

Slagaantallen

1981: 12 (2 zilveren en 2 vergulde exemplaren) 1983: 11 1985: 5

Onderwerp

Antonio Vivaldi werd geboren in Venetië op 4 maart 1678 en overleed in Wenen op 28 juli 1741. Hij was een componist, violist en priester (vandaar zijn bijnaam *Il Prete Rosso*). Nadat hij wegens gezondheidsredenen de mis niet meer kon celebreren, werd hij violist in een meisjesweeshuis. Zijn meeste composities (concerten, cantates en gewijde muziek) zijn aan hen opgedragen. Hij schreef ook opera's, symfonieën en sonates.

De vier jaargetijden (Le quattro stagioni), een cyclus van vier vioolconcerten, is Vivaldi's bekendste werk en behoort tot de populairste werken uit de klassieke muziek.

De concerten werden in 1725 voor het eerst gepubliceerd als een deel van twaalf concerten, genaamd *Il Cimento dell'armonia e dell'invenzione (De Krachtmeting van Harmonie en Inventie)*. De eerste vier concerten werden vernoemd naar een seizoen. Elk concert bestaat uit drie delen, met een langzaam middendeel en twee snellere hoekdelen.

Bibliografie

KMB 820 / 366

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 19.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in: *The Medal*, n° 15, 1989, p. 47, n° 19.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étirent la vie, Georges Aglane*, Société archéologique de Namur, 2016, n° 22, p. 84/87.

NICOLO PAGANINI / CARNAVAL VAN VENETIE (1985)

Beschrijving:

Voorzijde: drie gemaskerde figuren voeren een dans uit. Links wijst een figuur met doodshoofdmasker een danseres aan en links op de voorgrond zit Pierrot die een portret van Nicolo Paganini vasthoudt; aan zijn voeten stroomt wijn uit een omgekantelde kom. Op de achtergrond, voor het Dogenpaleis van Venetië, voert de *Commedia dell'Arte* een toneelstuk op met drie toeschouwers. Rechts onderaan, een gondelier. Onderaan, in de rand: *N. Paganini* (1782-1840) en *Carnevale di Venezia*.

Getekend rechts onderaan, AGLANE 84

Keerzijde: blanco

Technische kenmerken

Gewicht: 216 g

Dikte: 5 à 6 mm

Afmetingen: 73 x 75 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver (Ag 925)

Slagaantallen

1985: 14 (waarvan 1 zilveren exemplaar) 1989: 5

Onderwerp

Nicolo Paganini werd geboren in Genua op 27 oktober 1782 en overleed in Nice op 27 mei 1840. Hij was een vioolvirtuoos en componist, die o.a. 6 vioolconcerten, 12 sonates voor viool en gitaar en 24 Capriccio's voor viool schreef. *Il carnevale di Venezia* is een compositie voor orkest en viool en dateert uit 1829.

Bibliografie

KMB 820 / 425

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 29.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in: *The Medal*, n° 15, 1989, p. 49, n° 29.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, 2016, Namur, n° 30, p. 104/105

CLAUDIO MONTEVERDI (1986)

Beschrijving:

Voorzijde: beeldenaar van Claudio Monteverdi, in vooraanzicht met op de achtergrond een zicht op Venetië met links, de San Marco kerk, het Dogenpaleis en de zuil met de gevleugelde leeuw met daarvoor een gondelier en een solsleutel, en rechts, de Brug der Zuchten. Bovenaan, de jaartallen 1567 (links) en 1643 (rechts) en onderaan langs de rand: CLAUDIO MONTEVERDI

Getekend onderaan rechts, AGLANE / 85

Keerzijde: de rechtopstaande Orpheus wordt aangevallen door drie menaden, die hem willen verscheuren. Onderaan, de tekst, ORFEO ET (links) MENADES (rechts)

GETEKEND onderaan, AGLANE 85

Technische kenmerken

Gewicht: 232 g

Dikte: 8 mm

Diameter: 80 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver (Ag 925)

Slagaantallen

1986: 13 (waarvan 2 zilveren exemplaren) 1987: 5

Onderwerp

Claudio Monteverdi werd geboren in Cremona op 15 mei 1567 en overleed in Venetië op 29 november 1643. Hij was een Italiaans componist, dirigent en oorspronkelijk ook een violist en zanger.

Hij wordt erkend als de vader van de moderne opera. Zijn eerste opera *L'Orfeo* componeerde Monteverdi in 1607 als opulstering van het jaarlijkse carnaval van Mantua. Hij schreef minstens 18 opera's waarvan er echter vele verloren gingen.

Bibliografie

KMB 820 / 434

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 30.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in: *The Medal*, n° 15, 1989, p. 49, n° 30.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, 2016, Namur, n° 31, p. 106/107

CAMILLE SAINT - SAENS (1989)

De kunstenaar gaf deze medaille uit ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van het muziekstuk "Le Carnaval des Animaux" van Saint-Saëns uit 1886.

Beschrijving:

Voorzijde: naar links gekeerde beeldenaar van Camille Saint-Saëns, geplaatst in een door twee antropomorfe wezens ondersteund vierkant; bovenaan: C. SAINT SAENS en onderaan: 1836 - 1921.

Getekend onderaan de hals, AGLANE 88.

Keerzijde: afbeelding van een gekroonde leeuw, staande op twee piano's en omringd door verschillende dieren die een rondedans uitvoeren; bovenaan, het inschrift CARNAVAL DES ANIMAUX.

Getekend rechts verzonken, AGLANE 88.

Technische kenmerken

Gewicht: 215 g

Dikte: 6,50 mm

Diameter: 80 mm

Rand: glad

Metaal: gepatineerd tombak en zilver (Ag 925)

Slagaantallen

1989: 11 (waarvan 1 zilveren exemplaar)

Onderwerp

Camille Saint -Saëns werd geboren in Parijs op 9 oktober 1835 en overleed in Algiers op 16 december 1921. Hij was een Frans componist, pianist en organist. Naast zijn composities zette hij zich in voor de promotie van de Franse muziek en richtte hij de Société Nationale de Musique op. Zijn bekendste werk is **Le Carnaval des Animaux** dat hij in 1886 componeerde, maar de componist heeft het nooit gehoord omdat hij zich als ernstig componist steeds heeft verzet tegen de uitvoering ervan.

Bibliografie

KMB 820 / 482

Firmin De Smet, *Aglane de Nivelles, 1912-1994, zijn medailles & plaketten*, in de *Flash Medailles, Speciaal nummer*, 2006, n° 35.

Jacques Toussaint, *Aglane de Nivelles*, in: *The Medal*, n° 15, 1989, p. 52, n° 34.

Arsène Réginald Buchet, *Rond Munten, Medailles 1989*, Tongeren, n° 1.

Firmin De Smet, Didier Vanoverbeek & Luc Vandamme, *La mort étreint la vie, Georges Aglane*, 2016, Namur, n° 36, p. 118/119.

Dankwoord

Voor het samenstellen van deze bundel heb ik dankbaar gebruik kunnen maken van de encyclopedie van de medailles van de Koninklijke Munt van België en het speciaal nummer Flash-medailles Aglane de Nivelles, zijn medailles en plaketten , uitgegeven in 2006 nav de Algemene vergadering van de vzw Promotie van de medaille.

Speciale dank gaat uit naar de heren Luc Van Damme en Didier Vanoverbeek, die toelating gaven de beschikbare informatie te gebruiken voor deze publicatie.

